

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

red. en sekr. riouwstraat 59, wormerveer

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

adm.: kon. wilhelminalaan 38, leersum

B. TELDER — BILTHOVEN

DE HEILIGE GEEST ALS HELPER EN TROOSTER

De Geest voorspelt ons de toekomst

De Geest der waarheid verkondigt ons ook wat ons nog te wachten staat.

Jezus had tot zijn jongeren gezegd van de Geest: de toekomst zal Hij u verkondigen. Daarom hebben de apostelen door profetische verlichting, dat is door het licht van de heilige Geest, ook verdere openbaring kunnen geven. Daarom kon Paulus ons vertellen wat er straks met onze gestorvenen zal plaatshebben bij de wederopstanding ten laatsten dage. Daarom kon hij de gelovigen van Thessalonica vertroosten over Christus' wederkomst. Daarom hebben hij en Petrus en Johannes ons voorbereid op de grote afval, die komen zal in het laatst der dagen, de openbaring van de mens der zonde in de loop der eeuwen, de antichrist, die de Heer straks verdoen zal met de adem van zijn mond.,

Hoe zouden we anders van al die dingen iets af weten?

Zo heeft Petrus in zijn brieven kunnen spreken over de vernieuwing van hemel en aarde, over de ondergang van deze tegenwoordige wereld en over nieuwe hemelen en een nieuwe aarde waarop gerechtig-

heid wonen zal. Zo heeft Johannes op Patmos in de geest heerlijke visioenen ontvangen, ook verschrikkelijke toekomstbeelden. En hij moest opschrijven en teboekstellen wat de Geest tot de gemeenten van Christus te zeggen had. Ook van de toekomst van de Zoon des mensen en de komst van het Godsrijk. Heel die toekomst-voorzegging is één machtig getuigenis, dat Jezus Christus de Heer is tot heerlijkheid van God de Vader.

Want de getuigenis van Jezus is de Geest der profetie. En die Geest is het, die aan het slot van het laatste bijbelboek met heel de bruidskerk van Christus verlangend uitroept: Kom Heer Jezus!

De Geest verheerlijkt de Christus

De heilige Geest is onder ons en in ons komen wonen om de Christus te verheerlijken.

Zo had de Heiland het toch ook belóofd alvorens Hij van zijn leerlingen hier op aarde afscheid nam? Hij getuigde van Hem, die hen straks zou bijstaan en die Hij van de Vader zenden zou: 'Die zal mij verheerlijken, want hij zal het uit het mijne nemen en het jullie verkondigen'.

Alle werkzaamheid van de Geest staat in dienst van de volheid van Christus. Het was God, die door zijn Geest de Heiland tot zijn middelaarstaak had bekwaamd; Hem heilig deed ontvangen worden in de móederschoot van Maria; Hem zálfd met de wijsheid; Hem stérkte in zijn lijden; Hem deed triomféren over de machten der duisternis; Hem zegevierend deed ópstaan van tusen de doden; Hem ten hémel deed varen, zodat de volheid van de Geest nu op Hem rust.

Die Geest neemt nu álles uit Christus om het óns te verkondigen. Sedert zijn uitstorting op de Pinksterdag in de Jeruzalemse gemeente, doet onze verhoogde Heer in d'ehemel de verkondiging van ht Evangelie in ambtelijke bediening uitgaan.

Die bediening des Geestes ging met name in de apostolische tijd met grote wónderen en tékenen gepaard. Duivelen werden uitgeworpen, zieken genezen, doden opgewekt. Zodat de Geest van Christus het Woord gróeien deed en het Evangelie heel die oude romeinse wereld gekerstend heeft.

Die Geest is het, die óók nú nog Christus kostbaar maakt voor de harten van allen die in Hem gaan geloven. Hij opent onze harten, dat wij de Heer Jezus lief krijgen, zodat we belangstelling krijgen voor de boodschap van het Evangelie. Hij past het heilswerk van Christus toe. Hij werkt het geloof in onze harten. Hij doet ons toenemen in de genade en kennis van Christus, zodat wij alle zaligheid in Hem

zoeken; zijn smaadheid willen dragen en ons leven Hem toewijden. Ja, door de Geest wordt Christus ons álles.

Dat onze kindertjes naar Jezus' naam gaan luisteren; onze jongens en meisjes bij het opgroeien wel ín, maar niet ván de wereld willen zijn, maar lust hebben om ook met elkaar de bijbel te onderzoeken en te bespreken; dat wij in onze gemeentelijke samenkomsten, klein en groot, Gods lof en de eer van Christus mogen zingen, — het is alles vrucht van de levendmakende, wederbarende, vernieuwende, vrijmakende, Christus verheerlijkende H. Geest, die ons reeds in het uur van onze Doop kwam verzegelen, dat Hij in ons wilde wonen en ons wilde toeëigenen wat wij in Christus hebben, namelijk de afwassing van onze zonden en de dagelijkse vernieuwing van ons leven, totdat wij eenmaal met alle uitverkorenen in het eeuwige leven onbevlekt

in dit nummer

- 249 **Ds B. Telder,**
De Heilige Geest als Helper en Trooster
- 250 **Drs H. de Jong,**
Over Amnesty International en nog iets
- 251 **Ds H. J. van der Kwast,**
Geen contact tussen de landelijke vergadering en de generale synode van Groningen-Zuid (2)
- 252 **D. W. L. Milo,**
Om het u aan te zeggen (3)
Ds M. R. van den Berg,
Jeremia (bijbelstudie)
- 254 **Prof. dr. ir. E. Schuurman,**
Het demonische in de moderne techniek (1)

Over Amnesty International en nog iets

In de afgelopen tijd is er in ons blad tot twee maal toe geschreven over de organisatie Amnesty International, die opkomt voor de rechten van politieke gevangenen en gemartelden. Het eerste artikel viel deze organisatie aan, het tweede reageerde daarop verdedigend. (Zie de nrs. van 9-6 en 11-8). We willen als redactie niet de indruk wekken in dit verschil standpuntloze toeschouwer te zijn. Vandaar dit artikel.

—o—

Hoewel de schrijver van het eerste artikel, de heer J. G. van der Land, meer feitenmateriaal op tafel legt dan degenen die hem te woord staan in het tweede artikel, kan ik me toch het best verplaatsen in het standpunt van de laatsten. Ik moet dan trouwens wel direct de vinger leggen bij een zin uit hun verweer die ik nogal zwak vind: „Het is hier niet de plaats om op de beschuldigingen van de heer Van der Land gedetailleerd in te gaan.” De schrijvers hiervan hadden toch genoeg mankracht (17 ondertekenaars) bijeen om dat wel te doen. Het zou hun artikel sterker gemaakt hebben dan het nu is, gesteld dat het mogelijk zou zijn alle aantijgingen van de eerste schrijver te weerleggen. In ieder geval: de kolommen van Opbouw staan voor dergelijke bewijsvoeringen open, daar mag geen misverstand over bestaan. Wij hebben niet op beperking aangedrongen.

Waaruit bestaat nu mijn herkenning en waardering voor de verdedigers van A.I.? Ik deel hun gevoel van machteloosheid, dat over ons komt bij het horen en verwerken van zoveel informatie over willekeurig geweld in deze wereld. En wat is er inderdaad vaak een ontstellend gebrek aan ingetogenheid bij de dienaars van het overheidsgezag. Ik heb wel eens geschreven dat het dragen van wapens en het hebben en uitoefenen van macht een zaak van *ambt* is (een handelen namens anderen en ten behoeve van anderen), maar er zijn tegenwoordig veel overheden en overheidsdienaars die dat ambtelijke missen en zich verstrakken in de verdediging van zichzelf en van hun systemen. Dat zo'n mentaliteit met geweldsmiddelen is toegerust is onaanvaardbaar. Daar komt ook niets

goeds van. Het respectabele verdwijnt zo sterk in onze dagen. Zeer terecht dus dat er een organisatie is die door informatie de waarzaamheid te dezer zake bevordert en ook actief er iets tegen onderneemt. Deze organisatie is niet christelijk, dat is waar, ze is neutraal. Maar kun je dat niet ook anders bekijken dan de heer Van der Land doet? Is het niet verheugend, dat ook niet-christenen hierover verontrust zijn? Misschien is dat wel een restant van de invloed van het evangelie, want geloof me, zonder evangelie zou er nooit een Universele Verklaring van de rechten van de mens gekomen zijn. Het humanisme is zonder het evangelie onverklaarbaar en onbestaanbaar.

Trouwens, is het ooit tegen het Rode Kruis als bezwaar ingebracht, dat 't op een humanistische leest is geschoeid? Ja maar, het Rode Kruis is a-politiek. Dat is waar. Het is, zoals de verdedigers ook terecht zeggen, voor A.I. ongelofelijk veel moeilijker om z'n politieke onafhankelijkheid te handhaven. Het zal door de één voor rood, door de ander voor rechts en door een derde voor kolonialistisch worden gehouden. En niet zelden terecht. Maar is dat een reden om af te haken of om kritisch-sympathiek (de term is van Schilder) mee te blijven doen? Ik denk wel eens, als er zich eens wat meer christenen in begaven, niet om zo'n organisatie te christianiseren, maar om met een gave, integere inzet aan de doelstelling te werken, zou daar ook niet een goede invloed van uit kunnen gaan? Nu is het vaak zo dat de stoelen van dergelijke organisaties door woelige elementen bezet worden, omdat er geen anderen zijn. Maar let eens op, die woelige elementen zijn niet zelden doortrekkers, passanten, die van het een naar het ander hollen. Vergeet niet, dat christenen vanuit het evangelie de langste adem krijgen om in stilheid en gerustheid, zonder veel tam-tam, het eigenlijke werk te doen. Ik zeg: de langste adem *krijgen*; ik geef de

eer daarvan aan het evangelie en vraag me tegelijk af of christenen zich dat wel voldoende bewust zijn en zich die langste adem wel laten schenken. Maar soms zie je dat toch, in een schoolbestuur bijvoorbeeld, dat voor een tijd geplaagd wordt door een geest van de meest dulle vernieuwingen. En als dan de bui over is, zie je een paar mensen die de storm doorstaan hebben, laconiek verder gaan met het gewone werk. Zijn we wel laconiek genoeg?

—o—

Wat is trouwens het alternatief als we A.I. afwijzen? Zijn er andere organisaties? Wat mij betreft zijn er erg veel en komen er steeds meer. En als er daar tussen zijn, die zich alleen met gevangen genomen christenen bemoeien, het is mij best. Hoe meer bewustmaking, hoe beter. Maar het lijkt mij niet juist wanneer christenen tegen elkaar gaan zeggen: Je mag alleen meewerken in een organisatie met een christelijk uitgangspunt en doelstelling. Dat hebben we toch in de onderwijswereld ook nooit gezegd? Je mag alleen maar je krachten geven aan het christelijk onderwijs? Hoeveel christenen zijn in het neutrale onderwijs niet tot zegen geweest of zijn dat nog! En dat echt niet doordat ze hun post als een evangelisatie-post benutten. Maar door zuivere, integere inzet in overeenstemming met uitgangspunt en doelstelling van de instelling voor onderwijs waarin zij zich begaven: in de wereld en toch niet van de wereld. Ik denk wel eens dat christenen in zulke posities op hun best zijn. Hun wordt de gelegenheid bespaard om onderling ruzie te maken. Maar met deze opmerking zal ik wel doordraven.

—o—

Ik kan niet vergeten dat ik de naam van de heer Van der Land nog een keer ben tegen gekomen in een van de laatste nummers van Opbouw. Ik doel nu op het persbericht dat ons meldde dat er in Groningen een nieuwe reformatische studentenvereniging in voorbereiding is. Tot de ondertekenaars van dit bericht behoorde ook hij.

In bepaald opzicht hebben we hier met hetzelfde te doen. Ook in dit bericht namelijk staat het gevolgde, overbekende procedé in alle gewenste duidelijkheid vóór ons: een chronique scandaleuse wordt gepresenteerd en in vervolg daarop: „Gezien de hierboven beschreven situatie heeft het bestuur van ... besloten het initiatief te nemen tot ... oprichting ... van een nieuwe ... vereniging”. Laat ik er meteen bij zeggen dat ook ik schrik van de uitingen die dan ten bewijze van de afval naar voren worden gebracht. Het is zonder meer ergerlijk en bedroevend.

Maar het rechtvaardigt het stichten van een nieuwe vereniging niet.

Zaterdag 9 september a.s. hopen wij D.V. weer onze jaarlijkse vrouwencontactdag te houden in Wezep waar ds W. Vis uit Kampen zal spreken over: „Here leer ons bidden”.

Er zal een zangkoor aanwezig zijn en ook is er muziek, orgelsolo, declamatie en samenzang.

De aanvang is 10.30 uur.

Voor die tijd is er gelegenheid koffie te drinken in „Ons gebouw”, achter de kerk, Zuiderzeestraatweg 503, Wezep.

Het programma kost f 5,—.

Want die nieuwe vereniging mag nog zo'n mooie grondslag kiezen, de *feitelijke* grondslag ervan bestaat uit het aanwijzen van de fouten van de verlaten vereniging. Dat blijkt bijv. hier uit, dat na de oprichting van zo'n nieuwe vereniging de oude geen enkel goed meer kan doen. Doet ze wel goed, dan moet dat of verzwegen of verdraaid worden tot iets kwaads. Iets goeds zou nl. de positie van de nieuwe vereniging verzwakken. En dus, in plaats dat de organisatie in dienst van de waarheid staat, komt de waarheid in dienst van de organisatie te staan. Een hartstocht voor eigen gelijk gaat alles beheersen.

—o—

We zien dit toch ook in het kerkelijke? Ons is altijd voorgehouden dat de hervormde kerk een dubbel overgehaalde valse kerk was. Dat was in 1834 en in 1886 duidelijk genoeg bewezen. Stomme verbazing en verwarring dus toen uit deze verdorde moederschoot zoiets springlevends als het Getuigenis te voorschijn kwam. Kerken die behekst worden door hun eigen kerkelijke gelijk kunnen daar niet mee uit de voeten en falen in het geven van signalen van herkenning. Het is dezelfde waarheid waarvoor men warm loopt, maar een organisatorisch belang maakt dat dat niet uit de verf komt. Een rechtstreeks gevolg van het te zwart afschilderen van de verlaten kerkerlijke organisatie. Wij buitenverbanders maken hetzelfde mee van de zijde van de binnenverbanders. Onze zondenlijst wordt daar van dag tot dag bijgehouden en als er bij ons iets goeds is, zijn we daardoor nog des te gevaarlijker, zoals iemand uit hun kring mij eens verzekerde. Zij hebben onze fouten nodig en daarom verblijden zij zich niet in de waarheid die door Gods genade toch ook bij ons is (zie 1 Cor. 13:6). In de afgelopen tijd stond er in het Ned. Dagblad, (een krant die ik respecteer en graag lees zo vaak het over echt belangrijke dingen gaat, zoals politiek, literatuur, levensbeschouwing) een bericht dat de heer W. Smouter ergens was

vervolg op pag. 251 - 1e kol.

Geen contact tussen de landelijke vergadering in Wezep en de generale synode van Groningen-Zuid (2)

Religieus gevaarlijk

Hoe komt het dat er in de kerken binnen verband veel zorgen zijn over onze kerken, maar alle contact wordt vermeden.

Het is, zoals we zagen een vreemde zaak.

De vergelijking dringt zich op met artsen, gebogen over het bed van een patiënt, die vol van zorg en droefheid constateren, dat de levensgeesten vrijwel geweken zijn en die vervolgens overgaan tot de orde van de dag. De zieken hebben de medicijnmeesters niet nodig...

Bij herhaling is er op gewezen dat er veel meer is dat de kerken binnen en buiten verband *verenigt*, dan wat ze *verdeelt*.

Er is een geloofsverbondenheid in Christus, in de aanvaarding van het Woord van God, in het belijden op grond van dat Woord en er is nog een band van het samen doorleven van al wat zich voordeed in de jaren van de vrijmaking.

Er is nog veel dat we samen hebben, waarin we elkaar verstaan.

Hoe krijgen we dan toch zo'n soort „ijzeren-gordijn” toestand.

Het is een verdrietige zaak, want vrijgemaakte mensen spreken graag en dikwijls over de kerk en over de prediking en aangezien de laatste scheur dwars door veel gezinnen en families loopt, hoor je steeds de klacht dat er over de kerk, die ons zo nauw aan het hart ligt en over de prediking niet meer gesproken wordt.

De kerken binnen verband komen op deze wijze steeds meer in het isolement. Het kan een tijd lang worden opgevangen door eigen scholen en organisaties, maar men vervreemdt zich steeds meer van anderen, die toch ook geloven in Gods genade in Christus en die van de strijd in de vrijgemaakte kerken nauwelijks iets begrijpen.

Terwille van de goede zaak, gaan we nog eens op zoek naar oorzaken van deze kortsluiting en zo God het geeft naar openingen.

De vraag in geding is: *Hoe komt het dat het appèl op al wat we gemeenschappelijk hebben in Christus bij de kerken binnen verband niet overkomt.*

Die vraag is niet nieuw.

Eén van de afgevaardigden van Noord-Holland naar de synode van Hoo-

geveen sprak in de discussie tot de broeders aldaar: Onze credentie-brief is Jezus Christus en die gekruist.

Dit appèl op wat christ-gelovigen het naast aan het hart ligt mocht niet baten: zij moesten daarbuiten staan.

Wie aan de apostel Paulus de actuele vraag zou stellen: Welke Christus predikt u, zou het antwoord krijgen: *de Christus van het kruis*.

In heel zijn prediking klinkt de boodschap van Christus volmaakt offer aan het kruis door: „Want ik had niet besloten iets onder u te weten dan Jezus Christus en die gekruisigd.” 1 Kor. 2 : 2.

Waarover mensen van gereformeerd belijden ook kunnen verschillen: *het kruis* is de plaats waar de kinderen van God elkaar ontmoeten en herkennen.

Onze belijdenis spreekt op dit punt klare taal, *Zondag 25, vr. 67*: „Zijn dan beide het Woord en de sacramenten daarhenen gericht of daartoe verordend dat zij ons geloof op de offerande van Jezus Christus aan het kruis volbracht als op de enige grond onzer zaligheid wijzen?

Ja, want de Heilige Geest leert ons in het evangelie en verzekert ons door de sacramenten, dat onze volkomen zaligheid in de enige offerande van Christus staat, die voor ons aan het kruis geschied is.

De aandacht van het gelovig hart wordt dus gericht op Hem die voor ons stierf, die alles volbracht, Zijn eigendom zijn wij.

Wordt die boodschap van het kruis van Christus, van Gods loutere genade uit het centrum in de prediking en in het geestelijk leven verdrongen en komen *andere „waarheden”* op de voorgrond dan dreigt er gevaar.

Duidelijk zien we dat in onze dagen, wanneer het evangelie wordt verworpen tot een boodschap van *Jezus Messias de bevrijder*, met alle variaties daarin.

Jezus de bevrijder verdringt dan Jezus de Heiland van zondaren, dat stadium is men voorbij, die genade is vanzelfsprekend geworden.

Welke gevolgen dit heeft voor de prediking en het geestelijk leven is overduidelijk.

Het evangelie van Gods vrije genade kan ook van *ultra-orthodoxe* zijde verdronen worden.

A. A. van Ruler heeft daar destijds op gewezen in een verhandeling over leringen in ultra-gereformeerde kringen.

Dichter bij huis kunnen we in een onder ons bekende open brief lezen: „we achten het zich laten beheersen door beschouwingen over de vrijmaking religieus zeer gevaarlijk”.

De zaak waar het om gaat is in deze woorden niet bepaald gelukkig uitgedrukt. Men wilde wijzen op *de schade voor het geestelijk en kerkelijk leven*, wanneer dit beheerst wordt door beschouwingen over de vrijmaking.

Is er met deze waarschuwing tegen windmolens gevochten?

In verband met deze vraag, die ons bezig houdt, waarom een appèl op de gemeenschap in Christus niets uitricht bij veel broeders binnen verband wil ik wijzen op twee publicaties, die ons verder kunnen helpen om de beweegredenen van de broeders te verstaan.

In de prekenreeks *Waarheid en Recht* verscheen op 19 maart 1955 een preek van *ds Joh. Francke* te Hoozevee.

Ds J. F. is niet de eerste de beste in de kerken binnen verband; hij was de man, die op de synode van Amersfoort de vertrouwelijke instructie van de particuliere synode van Drente indienden en vervolgens voorstelde een afgevaardigde van Noord-Holland, die de Open Brief had ondertekend uit de vergadering weg te sturen.

Het betreft een preek over Psalm 126, in het thema samengevat als: „*Het gebed van de vrijgemaakte kerk om de volmaking van de vrijmaking*”. In een duidelijke betoogtrant noemt ds F. de verlossing van Israël uit ballingschap de *vrijmaking*, waarvan in de psalm gesproken wordt, ook de verlossing uit Egypte wordt een *vrijmaking* genoemd, vervolgens de reformatie uit de zestiende eeuw, de Afscheiding, Doleantie en vanzelf komt de *vrijmaking* van 1945 onder dit gezichtspunt naar voren.

Het is allemaal *vrijmaking*, het woord komt meer dan honderd maal in de preek voor.

De psalm (126) kan bij elke waarachtige reformatie der kerk gezongen worden. „Want de uitleiding en *vrijmaking* van de kerk gaan door, elke

Vervolg van pag. 250

Over Amnesty International en nog wat

voorgegaan in een hervormde kerkdienst. „De heer S. is lid van de Theologische Studie Begeleidingscommissie”, stond er bij. Dit is toch stront-zielig als je 't van zulke berichten moet hebben om je eigen zaakje te verstevigen? Het voorbeeld staat helaas niet alleen.

—o—

Welnu, ik ben van mening dat we uit zulke dingen moeten leren. Wil men een bestaande organisatie verlaten uit bezwaar tegen bepaalde uitingen of tegen de gevolgde koers, laat men het dan bescheiden doen, zoals Jozef die Maria heimelijk wilde verlaten, „alzo hij rechtvaardig was en haar niet wilde openbaarlijk te schande maken” (Matth. 1 : 19). Laat men tevreden zijn met het

recht tot verlaten en laat men niet te gretig een *plicht* tot verlaten construeren, zodat ieder die denkt te moeten blijven zich wel een slechtaard moet voelen en voor een 'halve' wordt aangezien. Het sterke van de studenten-beweging Ichthus vind ik, dat ze de fouten van andere verenigingen niet nodig heeft en toch bloeit. Maar een organisatie die haar kracht zoekt in het sterk veroordelen van anderen, moet niet vreemd opkijken als er vroeg of laat zo gesproken en geschreven wordt als nu volgens het genoemde persbericht in het blad *Cocktail* is gebeurd. Want ik vermoed een verband tussen het al te veroordelend verlaten of zich afscheiden enerzijds — dat overbekende hoewel niet algemene procedé, weet u wel? — en het feit anderzijds dat in zulke nieuw ontstane organisaties zich later niet zelden ronduit ergerlijke dingen voordoen, die spotten met de feiten en falen die eerst anderen zijn aangewreven. Wie wind zaait zal storm oogsten.

dag, en elke week en elke maand en elk jaar en elke eeuw. Omdat de Heere voortgaat met Zijn volk op de weg naar het eeuwig zalig leven. En omdat Hij op die weg in feite niet anders doet dan Zijn kerk vrijmaken van de zonde, van de zonde der onderdrukking en van de zonde der gebondenheid.

De ganse historie der kerk is niet anders dan de geschiedenis van Gods vrijmakende daden."

Het zijn voor de oudere lezers onder ons bekende klanken.

Het gaat in de psalm om de lof voor Gods grote daden in de vrijmaking. Er wordt in de preek gesproken over *vrijmakingsblijdschap* en *vrijmakingsvreugde*. Nu weet ds F. ook van moeite en verdriet in de vrijmaking „al was het alleen maar dit, dat zo velen die ons lief waren en zijn, achterbleven in het diensthuis".

Maar dit verdriet heeft de diepe en intense vreugde van de vrijmaking niet kunnen wegnemen.

Alleen wie de grote daden van God ziet in de vrijmaking komt tot de blijdschap, in tegenstelling tot hen die ontkennen dat de vrijmaking een grote daad van God, de laatsten gingen dan ook heen.

Bij alle reserves die je hebt, wanneer de vrijmaking zo centraal wordt gesteld in een prediking, is met wat goede wil dit alles nog wel binnen het raam van schrift en belijdenis te wringen.

In wat in de preek gezegd wordt over de Here, die Zijn volk verlost en uitleidt kunnen we denken wat in de catechismus beleden wordt van de Zoon van God, die de gemeente tot het eeuwige leven uitverkoren van het begin van de wereld tot het eind, *dus in de geschiedenis*, vergadert, beschermt en onderhoudt.

Die vergadering vindt plaats door de prediking van Gods daden ter verlossing, als zondaren tot geloof en bekering komen.

Duidelijk is intussen geworden dat de vreugde over het werk van de vrijmaking het verdriet over hen die achterbleven overwint.

Bedenkelijk wordt het wanneer ds F. gaat spreken over „*vrijmakingsgenade*".

Ik laat hem eerst maar weer aan het woord:

„De vrijmaking is een genade Gods door Christus. Doch de genade moet gevolgd worden door nieuwe genade, wil de vrijmakingsgenade effectief werkingsvol en vruchtbaar zijn... Juist de genade der vrijmaking opent de gemeente de ogen voor de noodzakelijkheid der doorgaande bekering..."

In het vervolg wordt duidelijk dat de nieuwe genade bestaat in nieuwe vrijmaking van school, van de staatkunde enz.

Ook de uitdrukking: *de genade van de vrijmaking* is bekend geworden. Maar dat neemt niet weg dat wanneer dit woord valt, bij een gereformeerd mens een rood lampje gaat branden.

Wat is die vrijmakingsgenade?

Hoe staat die genade in relatie tot Gods genadig handelen in Christus. Is Gods genade in Christus' offerande niet genoeg, moet daar nog iets bij? Hier zijn heel wat vragen te stellen.

Want, en hier raken we het spoor dacht ik toch wel bijster: in deze preek wordt voortdurend over vrijmaking gesproken, daaraan wordt verbonden de vreugde en de genade, *maar van Christus' offerande lees ik niets*, zijn Naam komt in de preek nauwelijks voor.

Duidelijk kan nu worden welke geestelijke schade dreigt, *wanneer Christus' offerande uit het centrum van de prediking wordt verdrongen*.

Wat is geestelijke wasdom in de genade van Christus.

Wat zijn de vruchten van geloof en genade.

Daarover laat de Schrift ons niet in het onzekere.

Wie zich gewonnen heeft gegeven aan de boodschap dat wij met God verzoend zijn, toen wij nog vijanden waren; wie zijn verlorenheid heeft leren kennen bij Christus, die voor ons stierf. Wie het woord genade heeft leren spellen, weet dat zijn leven staat in het teken van de *ootmoed*, van de *nederigheid*, van de *zachtmoedigheid*.

De vrucht van de Geest is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing lezen we in Galaten 5.

Wie zijn verlorenheid kent, wie veel vergeven is, zal billijk zijn tegenover anderen en *altijd bereid tot vergeving en verzoening*.

Maar wanneer in prediking en opbouw van het kerkelijk leven het accent komt te liggen op een genade in de vrijmaking; als de vrucht van de Geest zou zijn dat een mens *goed vrijgemaakt* is, met al wat daaraan verbonden kan worden in de strijd om de reformatie van het leven, dan dreigen er gevaren van vervorming van het geestelijk en kerkelijk leven.

Nu ga ik niet beweren dat de prediking in de kerken binnen verband zich uitsluitend richt op de genade van de vrijmaking en dat daar niet gevonden wordt de prediking van Jezus Christus en die gekruisigd. Gode zij dank is dit niet zo en wordt ook daar het evangelie in zijn centrale boodschap gebracht.

Maar even waar is dat er *veel geestelijke schade* is aangericht bij het onderscheid *wel of niet goed vrijgemaakt*; hierop kom ik aan het slot van deze artikelen terug.

Een volgend keer iets over een publikatie van Prof. J. Kamphuis.

D. W. L. MILO — DALMALLY

OM HET U AAN TE ZEGGEN

3

n.a.v. F. B. Bakels
„Nacht und Nebels"
Elsevier 1977

In diverse kerkelijke formulieren worden de letters N.N. gebruikt. Be-doeld is op die plaats de naam van de betrokkene in te voegen. In die formulieren zijn de letters zo onbepaald mogelijk. Maar wie het aangaat is bij het invullen van zijn naam sterk betrokken.

Daar kunt u aan denken bij de letters N.N., die de Duitse term „Nacht und Nebel" aangaven. Deze letters zijn opgenomen in een officieel herdenkingskruis. Wie zijn naam tegen een kampnummer had ingeruild verdween voor de Duitsers in het blauwe niets, werd een N.N.-geval. Maar zelf was hij bij die letters sterk betrokken.

Zo zijn er velen omgekomen, gedood, verast, vergaan. Van velen is zelfs het nummer niet teruggevonden; alleen nacht en nevel blijven. Maar door God de Heere zijn ze allen bij name genoemd. Ondergaan in nacht en nevel betekende voor hen, die Gods beloften geloofden: transport naar het eeuwig leven. Dat kon geen Duitser verhoeden.

—O—

Vanzelfsprekend is het overleven van een concentratiekamp iets, waarmee zowel lichaam en geest als „ziel" gemoeid zijn. De samenhang van deze drie komt juist in een crisis scherp uit.

Het vinden van enige hulp, het verkrijgen van enig extra voedsel, het gebruiken van elk middel, het economisch omgaan met lichaamskracht is dus alles nodig om lichamelijk te overleven. De schrijver Floris Bakels dankt dan ook vele vrienden die hem hierbij geholpen hebben. Zonder die hulp zou een lang persoon, niet getraind in lichamelijke arbeid, het niet gehaald hebben.

Maar ook mentaal ontving hij de aanmoedigende hulp van anderen. Het moedige voorbeeld van ter dood veroordeelden spoorde hem aan om flink te blijven — op slechts enkele depressies na. Maar vooral bij het helpen, troosten en begeleiden van anderen kreeg de schrijver goede moed. Indien ergens dan is hier op zijn plaats: dat het zaliger is te geven dan te ontvangen. Wat we weggeven aan troost, bemoediging, hulp en kracht komt altijd vermeerderd op het eigen hoofd terug.

Het sterkst is de schrijver echter, wanneer hij verhaalt hoe God zelf in Jezus Christus hem en anderen tot krachtbron is geweest.

—O—

M. R. VAN DEN BERG — LEIDEN

JEREMIA

Zedekia's ontdekking

Ook koning Zedekia zit zwaar in zorgen. Toen het beleg dreigde en Jeruzalem steeds verder werd ingesloten, had hij — zoals we gezien hebben — een delegatie naar Jeremia gestuurd met de vraag of Jahweh misschien op een wonderbaarlijke manier zou willen verlossen. Die delegatie was met

een harde boodschap teruggekomen in het paleis: er zou geen sprake zijn van verlossing; Jeruzalem zou integendeel op catastrofale wijze ondergaan en vernietigd worden.

Deze woorden van Jeremia lieten Zedekia niet los. Ze zetten hem aan het denken over de vraag wat er in Jeruzalem zo verkeerd zou kunnen zijn, dat het oordeel van Jahweh er onweerstaanbaar door werd aange-trokken. Als er iets dergelijks te vinden was en er werd een eind aan gemaakt, was het niet onmogelijk dat het oordeel toch nog zou worden afgewend en dat ze weer bij Jahweh in een goed blaadje kwamen.

En inderdaad ontdekte Zedekia iets: men had Gods wetten inzake de vrij-

Dat iemand, die in de grootste onzekerheid, angst en twijfel verkeert, des te gerader naar de enige zekerheid voor tijd en eeuwigheid grijpt, is al gezegd. Maar dat de Satan hierin meteen een rol tracht te spelen moest de schrijver nog ondervinden. Tegelijk met de zekerheid „wie gelooft kan bergen verzetten” en „als God voor ons is wie zal tegen ons zijn?” kwam ook de menselijke betekenis — op grond van ingebeelde gegevens — die natuurlijk teleurstelde. Het gevolg was een vreselijke crisis, die tijdelijk in godsdienstwaan zin ontaarde. Door Gods goedheid kreeg eindelijk zijn gezonde verstand de overhand: hij begreep, dat hij God niet kon dwingen.

Zijn benadering van het kerkelijk christendom. Tijdens het aardappelen-schillen sprak hij met zes predikanten en een pastoor. Over de christelijke geloofsverdeeldheid. „Is het wel nodig, gezien de vele wegen die naar God leiden, ook nog zo veel christelijke wegen te onderscheiden?” vroeg hij. „Het maakt wel wat uit, ja, maar niet veel, als het er op aankomt”, wordt geantwoord. „Maar het komt er op aan, nu en altijd”, concludeert hij. En een andere keer: „Jullie zijn fijne kerels, goed op de hoogte van alles. Theologen zijn jullie. Ik heb alleen God, en Christus”. „Bij welke kerk moet ik me aansluiten?” vraagt hij hun.

„Hebben jullie je wel eens afgevraagd of jullie in de loop van twintig eeuwen het christelijk geloof niet vertheologiseerd hebt?” „Ik geloof dat jullie het geloof bedolven hebt onder mensenwerk. Kan dat zijn?” En als dit wrevel wekt: „Mijn God, ze begrijpen U niet, ze hebben U niet werkelijk”.

Over twee egoïstische broers schrijvend merkt hij op, nu hij een van hen in de nacht angstig en eenzaam en snikkend aantroft: „op dat ogenblik beleefde ik het wonder van de *absolute naastenliefde*. Ik had de door iedereen als de pest gemeden broeders hartstochtelijk lief. Ook de anderen. Allen in de barak”. „Ook de vijanden, de vijand. Al mijn medemensen, alle door mijn God geschapen arme, wanhopige, jammerende en vooral slechte mensen had ik brandend lief. Zo volkomen verdwaald. Zo hulpeloos en verlaten. Zo ontzettend ver verwijderd van enig geluk”. „Nooit sterker en zaliger dan in die nacht heb ik het tweede gebod in mij vervuld gevoeld. Een doordringend geluksgevoel had ik. Ik legde het neer voor God, Die niet meer naar elders vertrokken bleek”.

Hij spreekt over een predikant, die voorbeeldig was. „Hij had het erg druk met verscheidene bijbelkringen. Veel gesprekken had hij met ter dood veroordeelden. Hij had ook een Bijbel. Zijn hele wezen straalde een onoverwinnelijke kracht uit. Als hij met je bad, voelde je die kracht in je overstromen”.

—o—

Een predikant was radeloos van spijt en verdriet, nadat iemand voor de troep was doodgeknuppeld. „Ik had er iets tegen moeten doen. We hebben allemaal werkeloos toegekeken, hoe een medemens werd vermoord”. Maar men argumenteerde: „man je bent gek. Als jij, dominee, je mond had opengedaan, hadden ze jou meteen ook doodgeslagen, en nog vier en twintig erbij. Bek dicht en niet opvallen”. Waarop de predikant zich afvroeg: „is het zo erg als ik mijn leven geef en dat van anderen erbij? Wij hangen zo aan onze levens maar lees eens in de bijbel. Lees je daar niet dat ons aardse leven niet zoveel waard is?”

In diezelfde kring merkte de schrijver eens op: „als ik jullie zo hoor

discussiëren sterkt mij dat in mijn vermoeden, dat het christelijk geloof bij jullie in verkeerde handen is.” (Zeven paar ogen staarden hem ontzet aan.) „De kerken monopoliseren de beoefening van het geloof. Wie gelooft moet ter kerke. Is het wel eens in jullie opgekomen dat wie *echt* gelooft, niet naar de kerk moet?” „Er zijn ontzettend veel mensen die diep in God geloven en diep in Christus geloven, maar er niet over denken naar de kerk te gaan. Zoeken jullie de oorzaken maar eens bij jezelf. Hier, in Amersfoort”. En nader: „Ik zou zo graag willen dat ons geloofsleven in gemeenschap met anderen weer iets moois werd, iets grandioos, iets voor buiten, niet binnen. Geloof, niet beoefend in kerken met preekstoelen en orgels maar geloof op zee, in de bergen, in de autofabrieken, in de metropolen, de treinen, de vliegtuigen. God is geen binnenhuisgod, Hij is een reusachtige God met een reusachtige Schepping en niets is bij benadering mooi genoeg om Hem te vereren...”

Hij voelde zich nu heel schuldig. Er was een stilte ontstaan. Maar een van de predikanten knikte hem toe. „We praten er nog eens over, ik begrijp wel wat je bedoelt”. Later hoorde de schrijver, dat deze predikant bij nacht en ontij een ter dood veroordeelde op diens dringend verzoek had gedoopt. Met levensgevaar.

Over geloof en kerk. Sommige mensen zeiden hem bij voorbaat: „praat me niet van christenen, kerken, dominees, pastoors; het is één grote schijnheiligheid”. Schrijver komt hier sterk tegen op. Hij meent dat de geloofsverwarring tussen de kerken schuld is van deze vrij wijd verbreide opvatting. Maar daar komt bij het hardnekkige misverstand, dat christenen, met name ambtsdragers, vrij van zonde zouden zijn. „Veeleer is het omgekeerde het geval. Een christen is zich uitzonderlijk sterk bewust van zijn onvolkomenheid, zijn zondige aard; hij hoopt juist op verlossing uit zijn erbarmelijke staat door Jezus. Gesimplificeerd: men meent dat een christen pretendeert, hovaardiglijk, dat hij een goed mens is, terwijl de christen zelf het tegenovergestelde weet te zijn”. „Men vergeet... dat het mogelijk is, dat oprechte gelovigen nochtans zonden begaan. Misschien zelfs is, soms, hun geloof te sterker naarmate zij dieper zinken: meer en meer voelen zij verloren te zijn als er geen Verlosser ware”.

In zijn overpeinzingen ook deze. „Andere tegenstanders stoten zich aan het begrip 'vernedering', vooral 'zelfvernedering', dat met het christelijk geloof is verbonden. Het stuit hen tegen de borst. Waarom toch al dat knielen, al die zelfbeschuldiging, al die weerloosheid, dat nederige? Waar blijft de menselijke waardigheid? Waar het gepaste zelfvertrouwen?” Hij is bij het beantwoorden van deze vijandschap niet heel zeker. „Misschien mogen we best eens trots zijn. Misschien mogen we nu en dan de medemens oordelen: er zijn rechters”. Maar hij eindigt dit gedeelte: „Het is tragisch, maar het is waar. Als de directeur van een onderneming, een politicus, een ambtenaar, een rechter zich gingen gedragen zoals ons dat in de Bijbel wordt voorgehouden, zou de samenleving ontwricht worden. Maar misschien is dat ook wel de bedoeling”.

En dan ligt naast hem een slapeloze man, die morgen voor het executiepeleton moet. „Weest niet bevreesd voor hen die wel het lichaam kunnen doden maar de ziel niet kunnen doden. Dat zegt Christus, God zelf als Mens! Wees niet bevreesd voor het Duitse executiepeloton, zegt God, het kan jouw ziel niet doden. *Het kan jouw ziel niet doden*. Jouw ziel, zegt Christus, blijft leven. En Christus vertoont zich, duidelijk zichtbaar, uiterst glorieus aan de man met het doodvonnis, tijdens de Tweede Wereldoorlog, 1942 jaar na zijn geboorte”.

(slot volgt)

hulp bij bijbelstudie

lating van slaven verwaarloosd. In zijn wetgeving had de HERE voorgeschreven, dat de Israëlieten die als gevolg van hun onvermogen hun schulden te betalen, als slaven in dienst van hun schuldeisers gekomen waren, in het sabbatsjaar (d.w.z. elk zevende jaar) weer vrijgelaten moesten worden (zie Deut. 15:12-15). Dat was een van de vele wettelijke

bepalingen die de HERE gegeven had om de uitbuiting van de sociaal zwakkeren door hun rijke volksgenoten af te remmen en tegen te gaan. Jahweh had er zo voor gezorgd, dat in een wereld waarin de slavernij voor hen die er het slachtoffer van waren, een vrijwel uitzichtloze situatie was, er bij zijn volk voor slaven wel uitzicht was. Slavernij mocht voor een Israëliet maximaal zes jaar duren. In het sabbatsjaar moesten de slaven worden vrijgelaten en kregen ze de kans weer een nieuwe start te maken. Want bij hun vrijlating moest hun ook een bescheiden bestaansmogelijkheid worden meegegeven in de vorm van wat kleinvee en een hoeveelheid koren en wijn, in zo'n mate dat ze weer zelf-

standig aan de slag konden gaan. Maar mensen die eenmaal gewend geraakt zijn aan de diensten van een of meer slaven, zien die slaven niet graag weer vertrekken. Dat is niet zo vreemd. Als mensen hun inkomen omlaag zien gaan en de broekriem wat strakker moeten aanhalen, zit hun dat niet lekker. Dan beginnen ze te mopperen en te protesteren. Het is voor een mens erg moeilijk afstand te doen van de luxe waaraan hij gewend geraakt is.

Zo vonden de rijke Israëlieten het maar wat plezierig dat ze een of meer slaven tot hun beschikking hadden. En het sprak hun niet erg aan, dat ze van dat genoeg en die luxe weer afstand moesten doen. Vandaar

dat men die wetten van Jahweh maar vergat en het sabbatsjaar elke keer maar weer voorbij lieten gaan zonder de slaven vrij te laten. Er was in Jeruzalem een praktijk gegroeid, die het Woord van God opzij schoof en rustig naast zich neerlegde. Men beschouwde zijn naaste als een permanent gebuiksvoorwerp.

Daar stuitte Zedekia op. En hij dacht: als we dat gaan veranderen en laten zien dat we Gods wet weer serieus gaan nemen, zullen we God wel gunstig stemmen en bestaat de kans dat Hij de Babyloniërs op de een of andere manier verjaagt en ons bevrijdt.

E. SCHUURMAN

Het demonische in de moderne techniek (1)

De waardering van de moderne techniek heeft iets dubbelzinnigs gekregen. Ze wordt bejubeld om de vooruitgang die ze brengt, geweerd om de gevolgen die ze veroorzaakt.

Elk gezin een auto, was vroeger de droom. Nu ze de wegen vullen, is het soms een nachtmerrie.

De opmars van de computer is in volle gang. Het verzet ertegen neemt echter ook toe.

Iets dergelijks zien we bij de energietechniek. Een groeiende energiebehoefte gaat gepaard met een groeiend verzet tegen een veelbelovende energiebron: de kernenergie.

Optimisme en pessimisme gaan hand in hand als we over de moderne techniek spreken. Dat geldt ook voor de sector van de energietechniek.

Bijgaand artikel gaat dieper in op de vraag: WAT IS ER MET DE ENERGIETECHNIEK AAN DE HAND?

Hoe moet het verschijnsel van de moderne techniek verstaan worden in het licht van het besef dat wij leven in de geschiedenis waarover Christus regeert? Wat heeft de bestaande ontwikkeling met Hem te maken? Is deze zodanig dat Hij daaraan Zijn zegen verbindt, omdat de mensen die ontwikkeling leiden in diepe afhankelijkheid van Hem? Of keren de mensen zich van Zijn Koningschap af door zich in de ontwikkeling van de techniek te laten leiden door motieven die voluit humanistisch zijn? Dan zou daarin de grond gelegen zijn voor de vloek die de moderne techniek in allerlei opzichten over de mens en zijn samenleving brengt.

Het demonische in de huidige technische ontwikkeling wordt door christenen merkwaardig genoeg veelal over het hoofd gezien. Maar zullen wij enigszins de crisis waarin onze cultuur zich bevindt, willen peilen, dan zullen wij aan dat demonische aandacht moeten geven. Wanneer mensen zich door motieven van de Boze in de technische ontwikkeling laten leiden, worden demonische karaktertrekken openbaar.

Neem bijv. het vraagstuk van de energievoorziening. De ernst van de situatie blijkt wel heel duidelijk, als we letten op wat er gebeurt bij een demonstratie tegen kernenergie, bijv. bij een demonstratie tegen de kweekreactor van Kalkar.

Een dergelijke centrale wordt gebouwd om aan de groeiende vraag naar energie te kunnen blijven voldoen. Die vraag komt niet van een bepaalde groep mensen, zoals wel wordt beweerd: neen, de welvaartsstaat, wij allen vragen steeds meer energie. Toch is er enorm verzet tegen de aangedragen oplossing van de energiebehoefte door middel van kernenergie. Het paradoxale is zelfs, dat men per auto van heinde en ver komt om te protesteren tegen de kweekreactor; dat daarbij energie wordt verkwest, is voor de demonstranten niet hun grootste zorg.

Wie de beelden van dergelijke demonstraties voor de televisie heeft gezien, krijgt de indruk dat er wel wat anders aan de hand moet zijn. Die beelden vertonen een geweldige cultuurspanning rond de ontwikkeling van kernenergie. Aan de ene kant constateer je dat bij de bouw van een kweekreactor vele veiligheidsmaatregelen nodig zijn vanwege de gevaren en de risico's eraan verbonden. Maar aan de andere kant blijken talloze maatregelen nodig te zijn om mogelijke sabotage, chantage en terreur te voorkomen. In Kalkar is 10 miljoen gulden besteed alleen al om voldoende bescherming te hebben tegen demonstrerende lieden. Een massademonstratie kan uit de hand lopen, kan bijv. eindigen in een bestorming, dus moeten prikkeldraadversperring, diepe grachten en hoge muren dergelijke centrales tot onoverwinnelijke bruchten maken.

Overdreven? De laatste demonstratie in Kalkar bracht maar liefst 40.000 mensen op de been. De emoties liepen hoog. Er dreigde een waar slagveld, als eerder in Frankrijk, waar doden en vele gewonden vielen.

De spanning in de cultuur

Waar men zo te hoop loopt, en op elkaar botst, daar komt aan het licht dat er rondom de problematiek van de moderne energietechniek een ge-

weldige spanning bestaat. Dat is niet alleen de spanning tussen voor- en tegenstanders, maar ook de spanning die voorstanders en tegenstanders onderling verdeeld houdt. Voorstanders ontkennen niet de gevaren en problemen; de tegenstanders weten ook dat een andere oplossing tekort schiet, zeker op de lange duur. Die spanning manifesteert zich in de hele cultuur, maar spitst zich vandaag toe op de kernenergie. Om de grond daarvan beter te kunnen begrijpen is het noodzakelijk terug te gaan in de geestesgeschiedenis van het Westen. Hoe is het gekomen dat de westerse mens enerzijds in de moderne techniek zo eindeloos aanmatigend is in de vervulling van zijn wensen en verlangens, en anderzijds met betrekking tot die techniek ook zo onzeker en wanhopig is?

Een hemel op aarde

Sommigen beweren dat de oorsprong van deze ontwikkeling te vinden is in het Christendom en met name in het Calvinisme. Marxisten beweren daarentegen dat het Christendom juist een sta-in-de-weg is voor technische vooruitgang. Er is blijkbaar iets anders aan de hand.

Inderdaad is de Reformatie van ontzaglijke betekenis geweest voor de ontwikkeling van de cultuur in het Westen. Aandacht voor de natuur als een geschapen natuur, voor de cultuuroeping van de mens en voor de zin van de geschiedenis zijn sterke stimulansen geweest voor het tot ontwikkeling brengen van wetenschap en techniek.

Echter, nog tijdens die ontwikkeling heeft zich — vooral aanvankelijk in de leidinggevende kringen — een geestelijke omwenteling voltrokken. Onder invloed van de Renaissance en het humanisme is men de gedachte gaan koesteren, dat de zin van de geschiedenis te bereiken zou zijn door wetenschap en techniek. Voor die geestelijke, in de grond van de zaak revolutionaire, ommekeer, hebben christenen te weinig oog gehad. Dat komt vooral ook omdat deze omwenteling zich voordeed bij de elite van wetenschappers en filosofen. Die dachten namelijk met wetenschap en techniek een aards paradijs te kunnen realiseren. Wetenschappelijk inzicht is voor hen het wapen waarmee de mens zich een weg naar de toekomst baant. Die weg schijnt pas goed begaanbaar als de moderne techniek op basis van die wetenschap tot ontwikkeling komt.

De gedachte gaat dan ook bij de grote massa postvatten dat de mens en de wereld door middel van de moderne techniek tot voltooiing te brengen zijn.

De vooruitgang van wetenschap en techniek heeft een verblindende en betoverende werking. De christelijke eschatologie moet het veld ruimen voor een technische heilsverwachting. De moderne techniek wordt tot een veelbelovende afgod. Met de opkomst en de ontwikkeling van de industriële revolutie zet zich daarom ook de ontkerkelijking en de verwereldlijking in. Met wetenschap en techniek waant de mens(heid) op eigen benen te kunnen staan. De mens beschouwt zich in eigen kennen en kunnen autonoom, soeverein. De westerse mens beschouwt deze wereld en zichzelf als het allereerst en het allerlaatst gegeven. Buiten deze werkelijkheid is er niets (meer); God is dood. De mens is alleen op deze wereld aangewezen.

Maar ondertussen heeft hij weet gekregen uit de goddelijke Openbaring van volmaaktheid en voleinding. Waar hij deze niet meer uit Gods liefde aanneemt daar moet hij zich aanmatigend gedragen en de volmaaktheid en de voleinding zelf realiseren. De westerse mens, die zich steeds meer van God losmaakt en van Hem vervreemdt, verwereldlijkt Gods beloften — bijv. die van een nieuwe hemel en aarde — en tracht die beloften vervolgens zelf te verwelijken. In wetenschap en techniek is de mens daarom ook zo brutaal geworden. Alles wat kan, wordt ook gemaakt. De zucht naar de volmaking drijft hem op die weg. Elke schroom en terughoudendheid gaat ontbreken. En het valt niet te ontkennen, dat dit tot onvermoede resultaten leidt. De welvaartsstaat ligt in het verschiets. In dit licht is ook te verstaan, dat de grote massa de verering van de wetenschap en techniek bijvalt. Een door de mens met zijn wetenschap en techniek beheerste toekomst wordt ook door hen begeerd. Deze religieuze verering van de moderne techniek op grote schaal leidt tot een gigantische ontwikkeling. Maar ondertussen gaat die techniek wanstaltige vormen aannemen en vertoont zij demonische trekken. Zij wordt tot een vloek, zij brengt een enorme bedreiging en die bedreiging roept het verzet ertegen op.

Het demonische

Het demonische is er altijd geweest, ook in de techniek. Maar in de moderne techniek treedt het demonische toch op een andere manier aan het licht. Het lijkt alsof de beperking van de vroegere, ambachtelijke techniek niet meer aanwezig is. Met een hamer kun je zowel goede als kwade dingen doen, en voor dat goed en kwaad geldt dat zij zich binnen bepaalde grenzen bewegen en te overzien zijn. Dat is bij kernenergie helemaal niet meer het geval.

Aanvankelijk dachten wij, dat het goede het kwaad zou overtreffen, maar de laatste tijd zetten wij daarbij grote vraagtekens. Wij hebben immers in

de kernenergie te doen met een grootschalige, gigantisch ingewikkelde energieopwekking, waarvan de gevaren onoverzichtelijk zijn.

Na het gebruik van de eerste kernwapens werd alle aandacht besteed aan het vreedzaam gebruik van atoomenergie. Wanneer de mens de gigantische krachten die vrijkomen bij 't splitsen van atoomkernen, zou kunnen beheersen, zou aan de groeiende energiebehoefte kunnen worden voldaan. Maar nu de kernenergie wordt toegepast, blijkt dat een vermeerdering van de kernwapens ermee gepaard gaat en dat deze energietechniek vele risico's en gevaren in zich bergt. Momenteel hebben wij reeds de beschikking over een aantal atoomwapens dat 6 à 7 keer zo groot is als nodig is voor de totale verwoesting van de aarde. Over het demonische gesproken!

Niet voor niets maakt men zich dan ook uitermate veel zorgen over de uitbreiding van het kernwapenbezit en over de mogelijkheid dat plutonium, een produkt van kweekreactoren, als grondstof voor atoombomben wordt gebruikt door zelfstandige staten of zelfs door terroristische groepen. Deze laatste zullen zich van internationale afspraken niets aantrekken. Terwijl zij mogelijk verzet aantekenen tegen de ontwikkeling van de kernenergie, zullen zij tegelijk in hun revolutionaire drift naar een kernwapen kunnen grijpen, zeker als het slagen van de zo begeerde revolutie daarmee pas te garanderen valt!

Maar afgezien van de kernwapens en hun verwoestende werkingen is het demonische ook op te merken in de opwekking van de kernenergie zelf. Het productieproces mag dan volgens vele deskundigen voldoende veilig zijn — wij hebben geen reden om daaraan te twijfelen — de schaduwkanten zijn er wel duidelijk. Die komen naar voren bij de zogenaamde radioactieve afvalstoffen. Kernreactoren laten afvalstoffen achter die grote gevaren opleveren voor de gezondheid van de mensen. Niet alleen de mensen van nu, maar ook die van de (verre) toekomst staan aan deze gevaren bloot. Daarom moet het afvalmateriaal zorgvuldig voor lange tijd, zelfs gedurende een groot aantal eeuwen, kunnen worden opgeborgen. Maar gaat die verantwoordelijkheid voor zo'n lange tijd onze menselijke maat niet te boven? Men kan wel beweren een grote veiligheid inzake dat bewaren te kunnen garanderen, maar juist het voornaamste van de toekomst is toch wel het onvermoede, het niet-voorzienne, het onverwachte. Zo kunnen natuurrampen en oorlogen elke zekerheid aantasten en de risico's sterk doen toenemen.

Maar ook afgezien daarvan moet de vraag gesteld worden, of wij technisch gezien met de kernenergie wel op de goede weg zijn. Is het verschijnsel van de afvalstoffen, waaraan zoveel bezwaren en zorgen verbonden zijn, wel te rijmen met een genormeerde technische ontwikkeling? Met andere woorden, kunnen wij spreken van een goede techniek als haar afvalprodukten levensgevaarlijk blijven, zelfs voor zo lange tijd dat de ontwerpers van die techniek daarvoor onmogelijk verantwoordelijkheid kunnen dagen?

Dat dit alles ook voor de politiek verstrekende gevolgen heeft, hopen we een volgende keer te zien.

(Overgenomen uit „Beweging 78", april 1978, uitgave van de Vereniging voor Calvinistische wijsbegeerte)

Laateens wat horen

Korrespondentie over deze rubriek naar:

A. W. Biersteker,
Fazantenkamp 526,
Maarssen (03465-65358)

EVANGELISATIE OP EIGEN TERREIN

Velen zijn de afgelopen 'vakantie'-maanden weer actief geweest met allerlei vormen van evangelisatiewerk: camping-evangelisatie, vakantiebijbel-scholen, tentcampagnes, evan-

gelisatietrektocht per huifkar of verbouwd binnenschip etc. In Krommenie is vorig jaar een campagne gevoerd met de *eigen pastorie* als basis. Bovendien vond het evangeliseren plaats in het *eigen* dorp. Dit laatste maakt evangelisatiewerk erg moeilijk: je kunt veel minder 'vanuit de anonimiteit' vertellen over het christen-zijn. Het is heel goed mogelijk dat men je kent, en dat men je aanspreekt op je woorden, dat men je konfronteert met het verschil (althans: een onvoldoende overeenkomst) tussen je woorden en je daden. Bij evangelieverkondiging buiten je eigen woonplaats loop je dat risico in veel mindere mate.

Overigens hoop ik dat onderstaande impressie u ertoe aanzet om ook te vertellen over uw bezigheid met evangelisatie... ter bemoediging en ter opbouw van de gemeente. Maar nu het woord aan Anja:

Een aflevering van het televisieprogramma „Windkracht 16" van de

E.O., ± 3 jaar geleden, heeft in Krommenie heel wat aan het rollen gebracht. Dat programma ging namelijk over campingevangelisatie. Vanuit een grote tent op de camping werd er geëvangeliëerd: kinderdiensten, enquêtes, openluchtzing, etc. Het idee liet ons sinds die uitzending niet meer los en we spraken erover met onze dominee. Ik moet zeggen dat we echt niet liepen te popelen om iets dergelijks te proberen; nee, we sloften er vaak mee. Het was dat de Here ons zo vaak weer riep door dat b.v. opeens mensen vroegen hoe het nu toch met die campagne was.

De eerstvolgende zomer organiseerden we zelf nog niets. We hielpen mee bij andere evangelisatiecampagnes om „de kunst een beetje af te kijken". Er zijn verschillende organisaties die zich helemaal inzetten voor dat werk. Enkel van ons hielpen bij een evangelisatiecampagne op een camping. Anderen hielpen mee bij een campagne in de stad. Zodoende konden we na afloop onze, verschillende, ervaringen uitwisselen. Het volgende jaar, in maart, begonnen we met toestemming van de kerkeraad, de hulp van onze dominee en een gemeente die achter ons stond aan de voorbereidingen. We vroegen het bestuur van het zwembad of we 's middags mochten zingen op de speelweide. Het bejaardentehuis vroegen we toestemming voor een bijbelstudie met de bejaarden, etc.

De campagne duurde 2 weken. We hadden medewerkers uit Heerenveen, Breukelen, Wormer, Wormerveer en Krommenie, met elkaar ± 12. Ons centrale punt was het huis van ds Veefkind, daar verbleven we de hele dag. We begonnen met het ontbijt, daarna gezamenlijk corvee en vervolgens 'stille tijd'. We verspreidden ons dan over het hele huis en namen een half uur om de dag samen met de Here voor te bereiden. Daarna hielden we een gezamenlijke bijbelstudie.

's Middags gingen we in groepjes uiteen met verschillende bestemmingen.

Naar het zwembad: in een groepje gingen we zitten zingen bij de gitaar en verzamelden op die manier kinderen om ons heen, om zó gesprekken met de kinderen te krijgen. Aan de hand van de liedjes, die we ze ook leerden, vertelden we ze gedeelten uit de bijbel. Soms was dat erg moeilijk, er kwam ook 'oudere jongeren', bijv. hakenkruisjeugd.

Enquêtes: we belden huis aan huis aan, vertelden wie we waren en vroegen de mensen een aantal vragen te beantwoorden: eerst algemene vragen en later vragen als: leest u wel eens in de Bijbel? Op die manier ontstonden dan wel gesprekken over het christelijk geloof en het christen-zijn.

Bejaardentehuis: we hielden daar een korte inleiding over een bepaald onderwerp, meestal gevolgd door een discussie. Natuurlijk zongen we ook daar veel. De mensen stelden dit enorm op prijs.

Zieken- en ander bezoek: dit was eigenlijk gemeentewerk; we bezochten mensen van onze eigen gemeente, wat vaak net zo moeilijk en/of leerzaam was als het andere werk.

's Avonds hadden we vrij, op de woensdagavonden na, dan hielden we telkens een zangavond in onze kerk. Zaterdagavond gingen we naar het strand om daar te zingen en evangeliseren.

Ik weet niet of er door middel van deze campagne mensen bekeerd zijn. We hebben er weinig of geen contacten aan overgehouden. Het is ook niet belangrijk om dat te weten. Ik geloof zeker dat de Here ons dat werk niet voor niets heeft laten doen.

Wat ik u aan positieve dingen kan vertellen gaat over onszelf. Wij hebben gemerkt, dat je ontzettend verandert, als je zo'n 14 dagen constant met dingen van de Here bezig bent. Ik verloor een groot deel van m'n schroom om over m'n geloof en over de Here te praten. Zo wensten we elkaar, telkens als we op weg gingen, de zegen van de Here toe. Toen was het opeens niet raar om dat te zeggen. We hebben geboden voor elkaar als we merkten dat iemand dat nodig had. Ik geloof dat we toen met z'n allen een glimp hebben opgevangen van het werkelijke leven met God. Een leven zoals de eerste christenen dat moeten hebben geleid. De Here was merkbaar aanwezig. Ik weet dat dit echt tijdelijk was, als het langer had geduurd was het waarschijnlijk verwaterd. Maar zó kan het christen-zijn het kind-van-God-zijn beleefd worden en het is geweldig!

Anja Pot,
Europalaan 10, Krommenie

kerknieuws

Ds D. K. Smit — Ds D. K. Smit te Zwolle-Dalfsen heeft om gezondheidsredenen vervroegd emeritaat aangevraagd.

Alkmaar — Uit het kort verslag van de kerkeraadsvergadering d.d. 6 aug. 1978 lichten we hierbij het volgende: „De samenspreking met de Chr. Gereformeerde Kerk te Broek op Landgijk wordt besproken. Er zit een verheugende ontwikkeling in, maar op ons verzoek om te komen tot kanselruil, wordt nog enigszins afhoudend gereageerd. In het najaar zal de volgende vergadering plaatsvinden".

ADRESSEN

Het nieuwe adres van Ds H. van Tongeren is: Van Limburg Stirumlaan 1, Spakenburg. Telefoon 03499-4949.

L'ABRI-CONFERENTIE

Zaterdag 9 september om 10.30 uur. Spreker: Renald Macaulay, directeur van het Engelse l'Abri. Informatie: telefoon 03449-1659.

nieuws uit breder kring

PROEFINSCHRIJVING

hogere beroepsopleiding Verpleegkunde te Ede (HBO-V)

Aan leerlingen HAVO en VWO, die belangstelling hebben voor een beroepsopleiding in de verpleegkunde, en aan hun ouders.

L.S.,

Reeds enige tijd onderzoekt een commissie, uitgaande van de Geref. Sociale Akademie „De Vijverberg”, in samenwerking met de Chr. Pedagogische Akademie „Felua” te Ede en de commissie Medische Ethiek binnen de Geref. Gezindte, de mogelijkheid te komen tot de oprichting in Ede van een hogere beroepsopleiding Verpleegkunde.

Tientallen besturen en directies van Chr. Ziekenhuizen hebben met dit initiatief adhaesie betuigd.

Er is behoefte aan een dergelijke opleiding op gereformeerde grondslag

en aan verpleegkundigen, die de toerusting voor hun beroep ontvangen hebben in gereformeerde zin.

Er zijn momenteel in ons land 9 HBO-V's. Het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen kan er alleen dan in bewilligen een 10e school te bekostigen, wanneer daarvoor een voldoende aantal leerlingen gegarandeerd is.

Daarom vragen wij uw aandacht voor een z.g. **proefinschrijving**.

Wij verzoeken jongeren, die volgend jaar hopen te slagen voor HAVO of VWO, zich via onderstaande antwoordstrook bij ons te melden als gegadigde. Het gaat hier om een principe-opgave.

Wie zich meldt, bindt zich nog nergens aan, terwijl wij van onze kant nog niemand garantie van toelating kunnen geven.

Wel verzoeken wij allen, die belangstelling zouden hebben deze opleiding te gaan volgen, onderstaande strook in te vullen en op te zenden naar: Commissie HBO-V op g.g., Postbus 9019, Dordrecht.

Namens de commissie,
Ir. J. v. d. Graaf,
voortz. G.S.A. „de Vijverberg”
Ds A. Vroegindewij,
voorz. C.P.A. „Felua”.

Ondergetekende:

..... (naam)
..... (adres)
..... (woonplaats)
leerling in de hoogste klasse van
..... (school)

deelt u mede, met medeweten van zijn/haar ouders, in principe belangstelling te hebben voor het volgen van een opleiding aan een HBO-Verpleegkunde op geref. grondslag te Ede in de cursus 1979-1980.

Hij/zij is zich er van bewust dat het hier een proefinschrijving betreft.

Handtekening:

Stichting „Internationaal Christelijk Studiecentrum”

Ook dit universiteitsjaar organiseert het Christelijk Studiecentrum in verschillende steden **studiekringen**. Op deze kringen, onder leiding van ouderejaarsstudenten of jonge afgestudeerden, denken de deelnemers

Bij de aanvang van het derde studiejaar belegt het Bestuur van de **Stichting Nederlands Gereformeerd Seminarie** te zamen met de Samenwerkende Kerken, een **SAMENKOMST** op **vrijdag, 22 september a.s.**, 's avonds om half acht, in het kerkgebouw te **IJsselmuiden**, Burg. van Engelenweg 175.

Sprekers zullen zijn: Ds L. W. G. Blokhuis, voorzitter van het bestuur, Ds Joh. D. Janse, docent, Ds A. Keizer, lid van het bestuur en Ds K. H. de Groot, die zal voorgaan in gebed voor het werk van het Seminarie en voor allen die daarbij betrokken zijn.

Alle belangstellenden zijn hartelijk welkom.

met elkaar na over fundamentele vragen in het licht van de Bijbel, als autoriteit van hun leven.

Er zijn „algemene kringen” in Leiden, Amsterdam, Utrecht, Wageningen, Nijmegen en Eindhoven; verder zgn. „vakkringen”: een theologen-, een medische ethiekring, twee psychologenkringen, een pedagogen-, sociologen-, economen-, juristen- en kunstkring, twee literatuurkringen, een kring over „Geloof en natuurwetenschap” en een kring voor welzijns werkers.

Op **zaterdag 16 september 1978** zal in **Amsterdam** de „startdag” van de

mende cursus 1978-1979 worden gehouden.

De heer W. Chr. F. de Vries, zenuwarts te Bennebroek, zal dan spreken over „Het geschonden mensbeeld; een spanning tussen ideaal en werkelijkheid”.

Plaats: Begijnhofkapel, Begijnhof 48, Amsterdam-Centrum.

Tijd: Van 10.00 tot 13.00 uur.

Belangstellenden hartelijk welkom! Wanneer u het **jaarprogramma 1978-1979** wilt ontvangen, schrijft u dan even naar: Ton Senf (stafwerker), Jacob Honigstraat 49, 1035 XW Amsterdam (tel. 020-330369).

Op de Dag des Heeren werd plotseling uit ons midden weggenomen onze lieve vader, groot- en overgrootvader

CORNELIS JOHANNES KURPERSHOEK

weduwnaar van Elizabeth Maria Montijn

op de leeftijd van 87 jaar.

Wij zijn dankbaar voor al het goede dat wij in hem mochten ontvangen.

„Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen in hun arbeid, en hun werken volgen hen na.”

Openbaring 14:13

Aalten:	A. Kurpershoek E. Kurpershoek-Post
Bergschenhoek:	G. Stok L. Stok-Pool
Cothen:	C. M. Mooibroek-Kurpershoek H. Mooibroek
Willowdale (Can.):	E. M. Vanderkooy-Kurpershoek S. J. Vanderkooy
Zwijndrecht:	C. J. Kurpershoek W. K. Kurpershoek-Stigter
Rotterdam:	J. C. Kurpershoek A. Kurpershoek-van Veen
Vrijheid (Z.-A.):	W. L. Kurpershoek P. Kurpershoek-Kool Klein- en achterkleinkinderen

Aalten, 27 augustus 1978

Eligiusstraat 16

Correspondentie-adres: Plein Zuid 8, 7121 EX Aalten.

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Drs H. de Jong;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Adres voor de rubriek

Kerknieuws:

Ds O. Mooiweer,
Volksparkeingel 45,
Enschede. Tel. 053-310259

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, Zeist.
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38,
Leersum. Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 39,— per jaar of f 20,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november

MARTHA-OORD

Gereformeerde Stichting voor Bejaardenzorg
Marthalaan 5, Enschede, telef. 053-313665

(112 verzorgingsplaatsen, 64 zorgwoningen)

Binnen onze organisatie ontstaat de functie van

adjukt-directrice

De functie is tweeledig.

Enerzijds de naaste medewerker van de directeur en tevens zijn plaatsvervanger, anderzijds een echte staffunctie met als taak praktijkbegeleiding en de bezigheidstherapie.

Sollicitanten dienen in het bezit te zijn van het diploma Verplegende A en/of B.,

Graag zou het bestuur in contact komen met sollicitanten die per 1 januari 1979 of eerder in dienst kunnen treden zodat er sprake kan zijn van een ruime inwerk-periode.

Sollicitanten dienen lid te zijn van een van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt of de Christelijk Gereformeerde Kerk.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij de directrice, Mevr. J. N. Smit-Reedijk.

Sollicitaties kunnen gericht worden aan de secretaris van het bestuur, de heer H. Jaspers, Oldenzaalsestraat 258, 7528 AG Enschede.